

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTATĂ
Arta discursului genial

VIV GROSKOP

CUPRINS

Capitolul 1	
Arta discursurilor geniale: ce înseamnă să domini încăperea?	9
Capitolul 2	
Fiți ca Michelle: în lumea fericită a celor cu statut înalt (în alte roluri: George Clooney și un om care prinde muște)	37
Capitolul 3	
Fiți ca Amy: posturi de putere, forță interioară și cum să proiectați prezența	63
Capitolul 4	
Fiți ca Virginia: sora lui Shakespeare, îngerul păzitor și ritmul propriu	85
Capitolul 5	
Fiți ca Oprah: <i>Time's up</i> ¹ , gura uscată și puterea de convingere	107
Capitolul 6	
Fiți ca Joan: valoarea autenticității, a nepăsării și a acceptării propriilor neajunsuri	127

¹ *Timpul a expirat*, în engl. în original; este o mișcare împotriva hărțuirii sexuale înființată la 1 ianuarie 2018 de o serie de celebrități de la Hollywood ca răspuns la efectul Weinstein și #MeToo. (n. red.)

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTATĂ

Capitolul 7

Fiți ca JK: discursul de început și importanța poveștii voastre de viață (cu ajutorul lui Ellen DeGeneres și al lui Amal Clooney) 151

Capitolul 8

Fiți ca Chimamanda: Chimichanga, pasiunea tăcută și cum să aduceți la viață un discurs scris 169

Capitolul 9

Fiți ca Angela: nedintirea, rugăciunea și morga (cu ajutorul lui Hillary Clinton, Christine Lagarde, Gloria Steinem) 189

Capitolul 10

Fiți voi înșivă: problema cu emoțiile, citiți-vă discursul ca Mr. Bean și femeile toboșar 211

Anexe

Ce să faceți și ce să nu faceți ca să dominați
încăperea 231
Fițuica: odată ce sunteți deja în încăpere 234
Întrebări frecvente 236
Ghid pentru a vă crea ocazii de vorbit 241
Lecturi recomandate 246
Mulțumiri 250

1

Arta discursurilor
geniale: ce înseamnă
să domini încăperea?

Oricine poate vorbi. Trebuie să-ți dorești asta

O femeie care predică e ca un câine care merge pe membrele posterioare; nu-i iese prea bine, dar te miri că e totuși cu puțință.

Samuel Johnson

Femeile nu trebuie să-și găsească vocea. Ele au o voce. Dar trebuie să se simtă autorizate să o folosească iar lumea trebuie încurajată să le asculte.

Meghan Markle

În filmul *The Post*², e o scenă minunată. Meryl Streep joacă rolul lui Katherine Graham, prima femeie editor a unui ziar important din America. În anul 1963, Graham conduce cu dificultate o afacere cu încasări de 84 de milioane de dolari. A moștenit ziarul de la fostul ei soț, care l-a primit la rândul lui de la tatăl ei. Toți știu că ea conduce compania pe care tatăl ei nu a avut încredere

² Cunoscut publicului român ca *Secretele Pentagonului*. (n. red.)

Sfaturi și trucuri

Am câteva reguli elementare pe care le respect dacă predau unei clase de vorbit în public (pentru bărbați și femei). Ele sunt absolut esențiale și bine ar fi să vi le amintiți înaintea oricărui discurs public, indiferent dacă vă adresați unui om sau câtorva mii. Ele vă pot de asemenea ajuta să vă relaxați dacă vă cuprind dintr-o dată emoțiile.

— Umerii în spate. Pieptul în față. Depărtați-vă picioarele cam la nivelul șoldurilor și sprijiniți-vă în mod egal în tălpi. Nu doar că veți părea relaxate și neutre, dar și efortul de a vă poziționa astfel vă va face să uitați de discurs și vă va distrage preț de o clipă. E un lucru bun. Înaintea oricărui discurs, trimiteți gândurile și energia către picioare pentru a vă domoli emoțiile și a reintra în momentul prezent (în loc ca creierul să se avânte în viitor și să dea de o mare firmă luminoasă intitulată „Eșec” și/sau „Toată lumea mă urăște”). Simțiți picioarele cum prind rădăcini în podea? Asta înțeleg oamenii prin sentimentul de „ancorare”. Publicului îi place să transmiteti impresia de a fi ancorat, împământenit.

— Urmăriți-vă respirația. Anxietatea legată de vorbit a multor oameni poate fi atenuată dacă-și aduc aminte să respire, să zâmbească și să facă o pauză. Veți avea întotdeauna un pic de adrenalină în sânge în fața unui

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTĂȚĂ

grup de oameni, dar cu cât vă expuneți mai des acestei situații și învățați să respirați, cu atât veți rămâne mai relaxate și mai concentrate.

— Permiteți creierului să cadă în stomac. (Știu că sună bizar. Închideți ochii și imaginați-vă asta. E o modalitate de a vă centra și de a vă deconecta de la toate gândurile din capul vostru.) Puteți face asta chiar înainte de a intra pe scenă sau de a începe un discurs. Sau puteți să vă aduceți aminte de asta chiar în timp ce vorbiți. Încercați să simțiți că se întâmplă. Pe mine, una, mă ajută pentru că mă scoate din zona de anxietate din capul meu și-mi aduce aminte doar să fiu. Tot ce faceți atunci când vorbiți e să fiți un om care rostește niște cuvinte în fața altora. De ce ar fi asta un capăt de țară? Puneți-vă creierul în stomac și rostiți cuvintele.

— Respirați prin tălpi. Iată o bună modalitate de a vă concentra asupra respirației și de a vă conecta la întregul corp. Imaginați-vă că aveți nări în tălpi. Respirați prin ele, nu prin nas. (Știu, e o nebunie. Rămâneți pe frecvență.) Imaginați-vă că aerul trece prin tot corpul, apoi e expirat înapoi prin tălpi. E un leac bun și pentru insomnie, apropo.

O soluție rapidă? Iată: Umerii-n spate. Respirați. Creierul în stomac. Respirați prin tălpi.

Exerciții

— Luați loc 10 minute și luați notițe (a): ca urmare a acestor întrebări și (b): legate de ce vă vine în minte din punct de vedere emoțional atunci când vă gândiți la ele.

— Ce pretexte inventați când vine vorba despre a vorbi în public? Ce pretexte inventați pentru a nu vorbi? Notați-le pe toate pe hârtie.

— Ce convingeri vă limitează când se pune problema discursului în public? Faceți o listă cu toate lucrurile care credeți că vă taie elanul (cum ar fi „nu cred că am o voce puternică”, „nu aș ști ce să spun”, „la muncă nu am niciun fel de ocazie.”) Scrieți-le. Silabisiți-le. Recunoașteți-le față de voi.

— Care e monologul vostru interior negativ? Cum sună criticul vostru interior? Monologul vostru interior este ceea ce vă spuneți singure toată ziua. Ajută să verificați ce spuneți pentru a vedea dacă nu cumva vă alimentați singure cu mesaje contraproductive. („Nu ești genul de persoană care ar putea vreodată să țină un discurs”; „De ce mai citești cartea asta?”, „E ridicol să vorbești în public.”) Ți s-a spus că asta nu e limbajul bunului simț. E limbajul criticului interior. Criticul interior poate otrăvi toate bunele intenții și ne poate opri din mers. Dacă toți am asculta de criticul nostru interior, nu s-ar mai întâmpla nimic bun. Notați-vă – fără să vă și judecați,

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTĂȚĂ

deocamdată – zece lucruri pe care vi le spune criticul vtru interior.

— Uitați-vă câteva zile peste aceste idei și vedeți care vi se potrivesc. Reveniți apoi la lista convingerilor care vă limitează. Scrieți un adevăr opus în dreptul fiecărei afirmații. Lângă „nu am o voce puternică” scrieți „pot să-mi întăresc vocea exersând-o” sau „nu am cea mai slabă voce” sau „nu am nevoie de o voce puternică pentru că s-au inventat microfoanele”. Pentru „nu știu ce să zic” încercați pot să-mi pregătesc dinainte ideile de discurs” sau „prietenii sau colegii îmi vor da sfaturi despre ce le-ar plăcea să le vorbesc.” Iar în dreptul lui „la muncă nu am niciun fel de ocazie” puneți ceva de genul „aș putea să-mi creez propriile ocazii la muncă”; „pot să-mi găsesc ocazii în afara muncii”; „aș putea să-mi caut un nou job.”

— Uitați-vă apoi peste lista de lucruri pe care vi le spune criticul interior. Antrenoarea Tara Mohr din Statele Unite se concentrează intensiv pe această voce interioară, aducând-o la lumină, pentru ca mai apoi să o ridiculizeze. Dacă simțiți că aveți o astfel de voce care vă dă un feedback care nu vă ajută, încercați să îi împrumutați tonul unui personaj amuzant de desene animate, Bugs Bunny, de pildă, sau Daffy Duck. Chiar vă dă un sfat bun? Sau e doar o aberație?

2

Fiți ca Michelle:
În lumea fericită a celor cu
statut înalt (în alte roluri:
George Clooney și un om
care prinde muște)

Sfaturi și trucuri

— Statutul înalt și fericit e o stare de spirit precum și o relaxare a corpului. De multe ori când oamenii spun „Mi-e frică să vorbesc în public,” ei vor de fapt să spună „mi-e frică să-mi asum un statut”.

— Brațele puternice lui Michelle Obama nu sunt o coincidență. Mulți logopezi spun că a vorbi cum trebuie în public începe cu a avea grijă de propriul corp. Dacă aveți un interior puternic, plămâni sănătoși și o postură bună veți putea să vă susțineți vocea, dar și să determinați publicul să fie mai relaxat față de voi. (Dacă păreți nesănătoase, publicul își va pierde atenția, întrebându-se dacă sunteți în regulă sau ce se petrece. Dacă chiar aveți o problemă și tot trebuie să țineți un discurs, ar fi în regulă din punctul de vedere al statutului înalt fericit să recunoașteți acest lucru cu o glumă de început: „Nu vă apropiați prea mult, apropo. Am o răceală.” Apoi ignorați starea și continuați-vă discursul. Dacă vă simțiți atât de rău încât stânjeniți publicul, probabil că nu ar trebui să vă aflați acolo.)

— În orice situație în care vă aflați, gândiți-vă: ce ar face acum cineva cu statut înalt și fericit? Persoanele cu

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTĂȚĂ

femeile. Le-am încurajat întotdeauna să se uite în sinea lor și să găsească o metodă de a aduce o părțică proprie la discurs, în loc să se gândească prea mult la ce a fost înainte: „Ce veți face în acest discurs de 21 de minute? Veți încerca să ștergeți urmele a mii de ani de patriarhat? E o presiune destul de mare pe care v-o asumați. Nu s-ar putea folosi altfel timpul? Nu ar fi mai bine să vă prezentați pur și simplu cât de bine puteți, indiferent cum ar părea asta?”

„Fii cu noi așa cum ești tu”

Unul dintre lucrurile cele mai importante pe care le-am învățat în timpul unei dependențe temporare de ateliere pentru clovni (pe care nu aș dori-o nici dușmanilor pentru că sunt extrem de stresante și neamuzante, deși foarte utile pentru dezvoltarea capacităților de a ține o reprezentație) se datorează artistului clovn Philip Burger: „Fii cu noi așa cum ești tu.” El voia să spună prin asta „Nu vă prefaceți că ați fi altcineva. Nu fiți falși. Dacă vă place că publicul aplaudă, arătați asta. Dacă vă dezamăgește că cineva pleacă din sală, arătați asta.”

Suntem învățați încă de la vârste fragede să mimăm politețea, carisma, entuziasmul, interesul și pasiunea în viața noastră de zi cu zi și în fața unor grupuri de oameni. Instruirea pentru clovni spune că trebuie să uităm toate

astea: să fim cu adevărat cineva, chiar acum, în acest moment. Asta nu e întotdeauna posibil într-un context de muncă în care trebuie să mimăm entuziasmul pentru o prezentare de marketing, de exemplu. Dacă putem să contribuim însă cu un strop de autenticitate, publicul va aprecia. Dacă spuneți, „chiar nu vreau să prezint asta azi pentru că am o nenorocită de răceală” nu e un început rău, atât timp cât nu vă văitați de la început și până la sfârșit. A fi cinstit nu înseamnă că vă puteți lamenta la nesfârșit că nu vreți să țineți acest discurs. Dacă chiar nu vreți, nu o faceți.

Posturile de putere ale lui Cuddy sunt bune pentru sporirea nivelului interior de încredere. Astfel veți avea o prezență mai bună. Poate încă și mai utilă este ideea de onestitate și de a accepta posibilitatea de a greși, de a avea emoții, de a fi respinși sau de a da greș. Marii vorbitori – și chiar cei buni – nu se concentrează asupra evitării erorilor și asupra imperativului de a nu da greș niciodată. Ei sunt deschiși momentului de față, sunt prezenți. E vorba despre a fi gata să renunțați la ceea ce urma să spuneți pentru că persoana de dinainte tocmai a vorbit despre același lucru sau pentru că dispoziția publicului s-a schimbat. Sau pentru că gripa vă face să nu puteți vorbi și va trebui să recunoașteți acest lucru în fața publicului. E vorba despre a nu vă fi teamă că vă vor respinge pentru că tocmai ați recunoscut că vă jenează să fiți acolo. Acestea sunt riscuri bune, pe care merită să vi le asumați.

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTĂȚĂ

Prezența e un truc bun și dacă aveți probleme cu stăpânirea unui statut înalt și fericit. Dificultatea statutului înalt și fericit este că el presupune de regulă o anumită carismă. Dacă nu vă simțiți prea bine în acest rol, nu are sens să mimați. Încercați să aveți un nivel confortabil de statut și să aveți în schimb prezență. La Brene Brown, Amy Cuddy și Elizabeth Gilbert se vede asta foarte clar în TED Talk-urile lor. Ele sunt aproape de a avea un statut înalt și fericit fără să proiecteze același nivel de intensitate sau dinamism ca Michelle Obama. Remarc fără să critic. Ideea e în felul următor: toți vorbitorii sunt diferiți. Problema este să vă găsiți propriul stil.

Mai există un moment în care onestitatea reprezintă un instrument util. Susan Cain îl folosește. Ea recunoaște în discursul ei că nu-i place să vorbească în public și a trebuit să se forțeze ca să devină un bun vorbitor. V-aș lovi și/sau poate v-aș îngropa de vii dacă ați rosti vreodată fraza „Neobișnuită cum sunt cu vorbitul în public”, dar dacă ați adăuga o remarcă sinceră, de genul „m-am simțit jenată să vă vorbesc până azi...” și dacă chiar credeți asta și vă deschideți spunându-ne și de ce, mi s-ar părea util și admirabil.

Prima regulă a prezenței: deschideți-vă și fiți mândre

Când lucrez cu un grup la aptitudini pentru prezentare, unul dintre primele lucruri pe care le fac este un

exercițiu de actorie care demonstrează cu ușurință și eficiență efectul pe care-l are statutul asupra stării de spirit. Le cer oamenilor să închidă ochii și să-și imagineze că se simt nervoși, emoționați și oprimați. Uneori le cer să-și aducă aminte când s-au simțit așa în trecut. (Dacă sunt rea. Retrăirea unei amintiri poate fi mai dureroasă și mai reală decât a încerca să ne transpunem artificial într-o stare. De multe ori e însă mai util.) Le cer să păstreze în minte acea senzație sau amintire, apoi să treacă prin sală și să se prezinte. Fără să fie nevoie să acționeze premeditat, vor evita contactul vizual, vor adopta o poziție cocoșată și vor transmite în general jenă și rușine. Da, cine nu cunoaște prea bine senzația asta? Le cer să se oprească, să închidă ochii și să-și aducă aminte de un moment când s-au simțit mândri de ei, să se imagineze în acel moment. Vor ridica imediat capul (ca o marionetă pe sfoară), vor trage umerii în spate și vor bomba pieptul. Întrețin contactul vizual și zâmbesc. Transmit încredere, iubire și bucurie. (Știu, știu, mă las dusă de val cu toată povestea asta. Dar chiar așa fac, e adevărat.)

E atât de evident, și cu toate astea nu ne gândim la acest aspect când ne pregătim să vorbim sau să prezentăm. Ne gândim la starea noastră de spirit. Ne concentrăm asupra anxietății noastre, asupra detaliilor lucrurilor pe care le vom prezenta (Putem ține minte toate datele statistice? Cum era citatul ăla?), asupra persoanei care ne sperie cel mai tare din încăpere, asupra profesorului

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTATĂ

din școală care ne-a spus că suntem un dezastru la vorbit în public. Ne gândim la atât de multe lucruri care sunt irelevante, inutile și adesea neadevărate.

Ar fi mult mai util dacă ne-am concentra asupra (a) adoptării (sau mimării) unei stări pozitive de spirit (concentrându-ne asupra unor momente când ne simțeam mândri, vizualizându-l cu adevărat și permițându-ne să simțim emoția aceluși moment în corpul nostru) și (b) adoptării (sau mimării) posturii aferente. Cele două (stare de spirit+postură) vor interacționa apoi pentru a genera iluzia prezenței. Iar iluzia prezenței se poate transforma foarte repede în realitatea ei. Dacă veți sta ca și cum aveți prezență, mintea va începe să creadă „Hei, poate chiar am prezență”. Și dacă mintea se va gândi la o amintire când ați reușit ceva cu adevărat măreț, corpul nu se va mai coșea în formă de Quasimodo. (Fără să vreau să-l jignesc pe Quasimodo. Și el avea o voce proprie și se lupta să fie auzit. Posturile de putere l-ar fi putut ajuta.)

Dacă vă gândiți „Viv, eu nu am făcut niciodată ceva măreț așa că nu pot adopta postura măreției” înseamnă că nu vă străduiți suficient. Adevăratul moment de mândrie care vă va ajuta să ajungeți la prezență nu e probabil câștigarea premiului Nobel pentru pace sau deschiderea unui centru pentru orfani în numele maicii Tereza. Vă puteți aduce aminte cum a fost să dați naștere (e un moment grozav din punctul meu de vedere, atât timp cât și pentru voi a fost o experiență pozitivă),

când ați primit laude pentru munca voastră sau când ați făcut ultima dată o prăjitură fabuloasă. Mândria pentru lucruri micile e de bun augur: ea vă ajută să simțiți mândria pentru cele importante. Mândria e mândrie. Nu contează dacă motivul e o felie de tort cu lămâie sau aurul olimpic.

Cum se face că unii oameni enervanți au prezență în mod natural, fără să stea pe gânduri?

E drept că așa cum unii oameni au în mod natural carismă sau emană statut înalt și fericit, alții au prezență. Putem să despicăm firul în patru mult timp despre diferențele dintre cele două calități. Eu una cred că diferă întrucâtva. Un profesor de yoga ar putea avea prezență dar niciun fel de nevoie de carismă. Un politician poate să aibă statut înalt și fericit fără să aibă prea multă prezență. Iar un comic ar putea avea multă carismă dar asta ar putea face parte din numărul lui, să transmită faptul că nu e complet prezent sau că e confortabil cu un statut scăzut. (Asta face Woody Allen, de exemplu). Aceste calități diferă de la individ la individ și adesea nu putem cădea de acord asupra lor. Unii oameni sunt receptivi la anumite persoane de pe scenă și spun că aproape au o „aură”. Uitându-se la același om, alții ar putea avea sentimente complet diferite. Calitățile care ne fac să avem încredere și să-i apreciem pe ceilalți au ceva misterios.

PUTEREA DE A TE FACE ASCULTATĂ

Ceea ce contează pentru voi ca persoane este ceea ce vă este util. Dacă simțiți că aveți o carismă naturală dar vă e greu să vă concentrați și să trăiți în prezent, atunci trebuie să vă concentrați pe prezența voastră. În mod similar, dacă aveți statut și ocupați spațiul foarte ușor, poate pentru că ați ocupat poziții superioare mult timp și sunteți obișnuite să fiți ascultate, ați putea încerca să aveți un pic mai multă carismă și spontaneitate în ceea ce faceți, fiind mai puțin formale sau aducând în discuție unele din punctele voastre vulnerabile.

Desigur că unii oameni au aceste calități în mod natural și nu trebuie să se gândească la asta. Și aceștia sunt oamenii pe care vrem să-i emulăm. Căutați oameni în compania cărora să vă simțiți lejer, confortabil, relaxat. Ce anume din felul în care interacționează ei cu ceilalți induce această senzație? Simpla observare a acestor calități la alții este extrem de utilă. Aceste lucruri sunt adesea foarte subiective și individualizate. Unii oameni obțin acest efect printr-un contact vizual susținut. Alții reușesc asigurându-se că-i includ pe toți cei dintr-un grup. Trebuie să ne dăm cu toții seama ce înseamnă pentru noi noțiunea de prezență.

Sfaturi și trucuri

— Dacă vreți să transmiteți prezență, trebuie să vă concentrați asupra felului în care vă simțiți în sinea voastră. Aplicațiile pentru meditație vă pot ajuta. (Vă recomand Headspace și Buddhify.) De multe ori m-au calmat când mintea mi-o lua razna și simțeam că nu mă voi putea apropia de un public. Ele vă elimină toate gândurile rătăcitoare și vă reconectează cu momentul prezent.

— Exprimarea gândurilor într-un discurs poate fi o mișcare îndrăznească și care vă emancipează, însă ea presupune curaj. Cu cât veți face asta mai des, cu atât veți părea mai prezente. Nu e nimic în neregulă dacă un vorbitor iese o clipă din cadrul pregătit și spune calm „Vreau să vă spun cât de mult înseamnă pentru mine că am atenția voastră.” Sau: „Vreau doar să vă spun cât mă bucur că sunt aici.” Sau chiar, mai simplu: „Vă mulțumesc din suflet că ați venit azi.” (Trebuie să credeți în asta.) Spuneți cu convingere asta: nu mormăiți și nu aruncați pur și simplu cuvintele. Dacă vă simțiți suficient de curajoase, încercați să stabiliți o legătură cu o persoană din public atunci când le spuneți.

Exerciții

— Repetați exercițiul de împământenire (capitolul 1, pagina xx). Umerii înapoi. Pieptul înainte. Picioarele depărtate la nivelul șoldurilor. Simțiți pământul cu tălpile. (Puteți face asta și pe tocuri. Mă îngrijoram înainte că nu pot face asta pe tocuri. E în regulă.) Dacă aveți puțin timp înainte să începeți, gândiți-vă la respirația prin tălpi în timp ce inspirați și expirați. Trageți aerul din pământ. Acum gândiți-vă cât de prezente vă simțiți. Încercați să fixați acest sentiment în minte astfel încât să devină familiar. Aceasta este starea de spirit din care ar trebui să vorbiți.

— Gândiți-vă la un lucru pe care ați vrea să-l împărtășiți într-un discurs și care contează pentru voi sau care vă face să vă simțiți vulnerabile. Aveți o nesiguranță de care ați reușit să scăpați? Care este problema pe care ați depășit-o? Ce provocare ați avut, pe care o au și alții? Faceți o listă cu zece idei. Țineți-le pentru voi deocamdată. Le puteți dezvălui mai târziu. Acestea sunt lucruri despre care ați putea vorbi într-o conferință TEDx Talk. Sau sunt lucruri pe care le-ați putea include într-un discurs motivațional la muncă. Nu e nevoie să vă povestiți toată viața. Puteți spune o poveste scurtă din viața personală, chiar dacă sunt doar trei propoziții, apoi puteți deschide calea către un subiect mai general. Observați

cum Susan Cain face asta în prezentarea ei TED Talk. Mai întâi vorbește despre experiența ei într-o tabără, când era un copil timid cu o valiză plină de cărți. Trece apoi rapid la statistici și studii legate de felul în care îi tratăm pe oamenii timizi în societate. Un bun vorbitor trece rapid și cu ușurință de la sfera personală la cea universală.

— Alegeți una dintre cele zece idei și hotărâți-vă să o folosiți într-un discurs în următoarele trei luni. Până când veți fi terminat această carte, ați putea fi gata să cereți să țineți o prezentare TEDx Talk (vezi pagina xxx). Sau poate că veți găsi o altă ocazie de a discuta despre ideea voastră. Dacă ea are o legătură directă cu experiența de muncă, există un coleg cu care ați putea vorbi despre felul în care ea s-ar putea transforma într-o ocazie de a vorbi în public?

4

Fiți ca Virginia: sora
lui Shakespeare, îngerul
păzitor și ritmul propriu

Cu cât aveți idei mai complexe, cu atât vorbiți mai lent

Atunci când vă gândiți cât de repede ar trebui să vorbiți, etalonul pentru ritmul vostru ar trebui să fie Virginia Woolf. Ea vorbea lent. Avea chiar o vorbire apatică. Nu putem spune mai multe despre stilul ei deoarece nu avem la dispoziție decât o înregistrare de opt minute. Din nefericire, în absența unei înregistrări video și cu doar opt minute de sunet nu putem decât să presupunem care era impactul ei ca vorbitor și să speculăm dacă era sau nu un eșantion caracteristic. Ce vreau să spun e că din această înregistrare am dedus destul de multe lucruri. Înregistrarea a fost făcută în 1937 pentru BBC iar ea citește un eseu intitulat „Craftsmanship” publicat în colecția *The Death of a Moth and Other Essays*.

Putem avea măcar niște indicii despre felul în care se prezenta în fața publicului venit la conferințele ei. Vorbește de o manieră lentă, premeditată, reținută. Ritmul ei e aproape acela al unei persoane care citește poezie cu un metronom. Îmi place să cred că în viața